

Polica o zavarovanji za smrt v prid imetelju pa zapuščina zavarovateljeva.

(Dalje in konec.)

Iz povedanega izhaja, da po pravu ni pravilno, ako se za varovalna vsota sama po sebi kar smatra za zapuščinsko stvar; ona ni stvar, katera bi po dednem pravu prehajala od zapustnika na zapuščino in na dedne naslednike, kajti v zapuščino spada zgolj to, kar je zapustnik sam imel za svojih živih dnij in to, kar je bilo nastalo pred njegovo smrtjo ter bilo zanj ustanovljeno.

S tem duhom in na tem stališči nahajamo naše najvišje sodišče šestokrat. Mnoge odločbe njegove izrekajo: da zavarovalna vsota iz take, v prid imetelju glaseče se police, ne spada v zapuščino (pr. Gl.-U. 5842, 6559, 9387, 9646, 9807, 9930, 10190, 10382, 10966); da zavarovalna vsota celo tedaj ne spada v zapuščino, ako se najde police ob smrti v posesti zapustnikovi (odločba z dne 27. marcija 1888, št. 2700, Ger. Ztg. 1888, št. 25).

Drugo načelo pa — zdi se — izreka odločba najvišjega sodišča z dne 10. julija 1889, števil. 7968, katera je namreč razsodila, da zavarovalna vsota iz police o zavarovanji življenja v prid imetelju spada v zapuščino zavarovateljevo. Toda le navidezno, če se nekoliko preudari, ne vjema se ta odločba z odločbami tega sodišča v drugih slučajih zgoraj navedenih, ko se je izreklo protivno načelo. V istini je to le drugačen slučaj *) in

*) Slučaj je naslednji (Pril. k Vestniku pravosod. ministerstva, 1889 št. 492.): Po smrti A-a, ki je prebival na Dunaji, zaukazala se je sodnemu komisarju inventura zapuščine v pričo dra. B., zastopnika dedičev; sodni komisar je ravnal po ukazu ter prevzel od obč. urada v V. Dunajskem okraji, katero je bilo zaradi varnosti zaprlo zapustnikovo stanovanje, vrednote in premičnine A-ove, med katerimi je bila tudi, na njegovo ime glaseča se police o zavarovanji življenja z zneskom 2000 mark nemške valjave. Sodni komisar je police v inventarji navedel in oddal dru. B. kot za-

soglasje te odločbe z drugimi odločbami najvišjega sodišča v tej stvari uvidimo, ako spoznavamo kaj je v slučajih zavarovanja, o katerem tu razpravljamo, z zavarovalno polico kot tako, ko smo zgoraj skušali spoznati razmerje med zapuščino zavarovateljevo in zavarovalno vsoto.

Rekli smo zgoraj, da je polica ostala v imovini zavarovateljevi med stvarmi, katere predstavljajo njegovo zapuščino. Zakon v § 547. obč. drž. zak. in v dvor. dekretu z 19. januarja 1790, št. 1090 zb. pr. zak. pa izrecno piše, da se o zapuščini, dokler je dedni nasledniki ne nastopijo, misli, kakor bi bila še vedno v posesti zapustnikov, da jo je torej smatrati za subjekt pravic in zavez. Iz tega izhaja, da se zapuščina našega zavarovatelja „eo ipso“, ker se namreč med stvarmi, katere jo predstavljajo, nahaja tudi polica v prid imetelju, kaže sama kot imeteljica te

stopniku dedičev. Upnica zapuščine C. na to ovadi, da je dr. B. na podlogi navedene police pri dotični zavarovalni družbi prejel 2000 mark kot pokazatelj police, in zahteva, naj se dru. B. zaukaže, da mora prejeti znesek položiti v depozitni urad upnikom zapuščine na voljo. Prvi sodnik zaslisi zastopnika dedičev, dá si predložiti prepis rečene police, potem pa odbije zahtevo upnice C. ter sodnemu komisarju ukaže, naj polico izloči iz inventure A-ove. Ta odlok je na rekurz upnice C. višje dež. sodišče potrdilo, naglašujoč zlasti to, da zavarovalna pogodba, katero sklene zapustnik imetelju zavarovalne police v prid, torej tretji osebi v prid, daje zgolj tej tretji osebi, ako zavarovatelj umre, pravico do zavarovanega zneska; ta da po § 531. obč. drž. zak. ne spada v zapuščino zavarovatelja, ker si ta ni nanj nikdar pridobil nikake pravice. — Izvenrednemu rekurzu upnice C. je najvišje sodišče ugodilo, premenilo nižji sodni odločbi ter prvi instanci zaukazalo, naj s prejetjo zavarovalno vsoto ter z dividendnimi listki, kateri bi po vsebini zavarovalne pogodbe znabiti pristojali, ravna, kakor s predmetom zapuščine A-ove in naj ukrene, česar treba v ta smoter, ker upniku zapuščine, kateri je vdeležen pri pozvedovanji zapuščine, ni moči jemati pravice, da teži za popolnjenjem inventarja ker se zapustnike ni poslužil dispozicijski oblasti, pridržane mu v smislu zavarovalne pogodbe, in ker ni gledé zavarovalne pravice ničesar ukrenil, niti sklepajoč pogodbo niti pozneje s kakim činom med živimi; ker se je polica, glaseča se na imetelja, za časa smrti zapustnikove nahajala v njegovi posesti, ker je torej polico, odnosno pravico, katero ona izpričuje, smatrati za sestavino zapuščine, ker je upravičenost dedičev, da pridejo v posest police in ž njo ukrepajo, izvajati moči le iz zakonitega dednega prava, in ker je torej premeniti treba odločbi nižjih sodišč po § 16. pat. z dné 9. avgusta 1854, drž. zak. 208.

police in kot takšna tudi upravičena zahtevati, da se jej izpolnijo obljube in zaveze, v njej obsežene. Ker pa ta izpolnitev obsega izplačilo zavarovalne vsote, zategadelj pripade seveda zavarovalna vsota zapuščini, toda ne kot zapuščinska stvar pōtem pripada dednega, nego zaradi in pod imenom pogodbe (pr. odločbi z dne 7. novembra 1883, Gl.-U. 9646 in z dne 11. marcija 1884 Gl.-U. 99930). Zavarovalna vsota ne pripada v zapuščino, ker ni nastala iz pravice zavarovateljeve, nego pripada naravnost zapuščini kot njen prirastek, s katerim se ona pomnoži na podlogi pogodbe, katero je bil sklenil zapustnik, vender ne zategadelj, ker bi pogodba izhajala od zapustnika, ampak zategadelj, ker je pogodba upravičila imetelja zavarovalne police in ker je doba, da nastane tirjatev položena v trenutje smrti zavarovateljeve in ker je v tem trenutji postala imeteljica police uprav zapuščina njegova.

Dejanski se torej zgodi tako, da zapuščina obdrži odšteto zavarovalno vsoto tako, kakor bi ta vsota naravnost spadala v zapuščino. Po čistem pravu pa je razlika jasna med jednim in drugim mnenjem. Tu se zastopa mnenje, da spada vsota zaradi pogodbe v zapuščino, da stvar priraste zapuščini, ker je ona postala imeteljica police, glaseče se na imetelja, in s tem upravičena zahtevati, da se izpolni pogodba, ne glede na to, od koga prihaja polica. Drugo pa je mnenje, da stvar spada v zapuščino zaradi dednega pripada, češ, da polica prihaja od zapustnika. Po mnenji tu zastopanem velja v vseh slučajih pri zavarovanji za smrt načelo, katero je najvišje sodišče čestokrat izreklo, da pravica do zavarovalne vsote imetelju police ali dedičem, kateri so v pogodbi izrecno navedeni kot upravičenci, ne pripade iz razlogov dednega prava, nego iz razlogov pogodbe in vsled posesti police. Po protivnem mnenji pa bi bilo treba za vsak slučaj postaviti drugo načelo, jedenkrat, kedar je polica v prid dedičem ali imetelju, kateri je določeno označen, drugič, ako se polica glasi v prid imetelju, ki po naključji ni bil označen; to pa pravu ne bi bilo koristno.

V slučaji, o katerem je tu govor, je pa zavarovalna vsota vender le vedno predmet zapuščinski razpravi in dedni prisodbi po zakonitem redu, naj se misli, da je došla zapuščini derivativno zaradi dednega prava po zapustniku, ali naj se sodi, da

jo je zapuščina pridobila originarno zaradi pogodbe. Ta vsota namreč dojde zapuščini, nikoli pa dedičem kot takim, in tem dedičem mora biti poprej prisojena po delih, ki so določeni v dednem pravu. Gotovo je tudi, da bode v našem slučaju zavarovalna vsota predmet za odmero dednih pristojbin, prav tako, kakor bi pogodba določila, da je zavarovalnica zavezana izplačati vsoto ob smrti zavarovateljevi njegovi zapuščini, kajti ta vsota preide iz zapuščine k dedičem. Drugače bi pa bilo, ako bi imetelj police bila oseba fizična, ali če bi bili kot upravičenci označeni kar naravnost dediči, kajti tu bi upravičenci zavarovalno vsoto pridobili kar iz pogodbe in brez posredovanja zapuščinske razprave.

Navedena odločba najvišjega sodišča z dne 10. julija 1889, št. 7968 ne ustanovlja torej načeloma nič novega, ampak se le prilega na dani slučaj. Odločba, kakor je uradno objavljena, sicer pravi, da je s prejeto zavarovalno vsoto ravnati, kakor s predmetom zapuščinskim, a že naslov tej objavi imenuje le zavarovalno polico, in to je gotovo pravilneje glede na povedano. Sicer pa to v danem slučaju stvari ne preminja, ker se naposled in kar se tiče vrednosti mora polica zjednačiti z glavnico, ker je veljava police določena le s to glavnico.

Utegne se ugovarjati, da je imel zapustnik glede zavarovalne vsote zgolj pravico, označiti imetelja police in mu tako dati moč, da bi smel zahtevati od druge stranke izpolnjenja pogodbe, druge pravice pa da ni imel, da se torej tudi prenaša na zapuščino in potem na dediče le pravica označiti imetelja police. Ta ugovor ne velja, četudi se da izvajati iz gore omenjenih načel. Ni namreč nobenega uzroka, zakaj bi zapuščina sama sebe ne označila kot imeteljice, kajti ona preneha predstavljati zapustnika, kakor hitro jo nastopijo dediči. Tudi ni trditi, da bi zaveza iz pogodbe nasproti zavarovalnici prenehala, ker zapustnik ni označil upravičene osebe. Saj je po §. 914 obč. drž. zak. pogodbe tako razlagati, da v sebi nimajo protivja, a da imajo učinek, in v našem slučaju je gotovo zapustnik le zaradi tega sklenil, zavarovalno pogodbo, da bi zavarovalno vsoto nekomur naklonil za katerega ga je skrb, in gotovo je, če se ni označila gotova oseba, da je zapustniku najbližja njegova zapuščina in da je torej njo smatrati za upravičeno. Poleg vsega

tega pa tudi ni dvojbe, da bi bilo pravoveljavno, ako bi zapustnik izrecno ukrenil, da polico, glasečo se v prid imetelju, prepušča svoji zapuščini, in tako tudi ne more biti dvojbe, da se ta ukrep lahko veljavno stori tudi tihoma ali konkludentnim dejanjem, torej s tem, da se polica prosto pusti med zapuščin-stvarmi.

O rabi jezikov v naših uradih, seosebno pri sodiščih.

(Dalje.)

Naposled govoriti nam je še o pokrajinah, spadajočih pod višji sodišči Graško in Tržaško. Tu imamo opraviti s čvetero narodnostmi: slovensko, nemško, italijansko in hrvatsko.

Ko še ni bilo govora o slovenskem jeziku v uradih — kajti v pokrajinah, sedaj spadajočih k višjemu sodišču Graškemu veljal je nemški jezik kot izključni uradni jezik — urejevalo se je zgol razmerje med jeziki v pokrajinah, spadajočih pod Tržaško višje sodišče, kjer je dotlej veljala italijanščina uradnim jezikom.

Z dvornim dekretom z dne 26. marcija 1787 se je zapovedalo za sodne dvore laških konfinov (wälsche Confinen), potem za Gorico, Gradiško in Trst, da je v 3 letih odpraviti italijanščino in da se je pri vseh sodnih obravnavah strankam, sodnikom in odvetnikom posluževati le nemščine. Nikdor se ne sme imenovati sodnikom ali advokatom, če ne izkaže, da zna nemški. Po preteklih treh letih se tudi ne sme nikdor puščati v službi ali pa kakor odvetnik, če ni dokazal znanja nemščine tudi za koncept. Za prosto luko Trst se je dopustilo, da se pogodbe sklepajo in trgovske knjige pišeje italijanski, in dopustilo obravnavati in razsojati v italijanščini, če je katera stranka iz inozemstva, če sta pa stranki domači, obravnavati in razsojati je le nemški. Z dvornim dekretom z dne 4. januarija 1790 podaljšal se je termin za uvedbo nemščine za tri leta, a z dvornim dekretom z 29. aprila 1790, — nastopil je bil uže vlado ce-